

בחינת גידול מנגו בחממה בתנאי בקעת הירדן להבכרת הפרי

פיני סריג, אבי סטרומזה, רוני מיכאלובסקי, אפרים צפלבין – מו"פ בקעת הירדן קליף להב (גימלאי), שי צעדי – שה"מ

תקציר

גידול מנגו בבקעת הירדן מהווה ענף מטעים בצמיחה. היקפי הגידול עולים משנה לשנה ועומדים על כשש מאות דונם של זן בכיר עיקר – "שלי" ובהיקף מצומצם מאוד, זן בכיר נוסף "טלי". הפרי מיועד כולו לשוק מקומי, כפרי בכיר. בהיקף הנוכחי ועוד טרם הרחבת הנטיעות, כמות הפרי הניקטף יוצרת עודף שיווקי הפוגע בתמורות עד לגבול ריווחיות הגידול. התמודדות עם עודף היצור יכולה להיעשות על ידי הפניית פרי לייצוא ולחילופין על ידי הקדמת עונת הקטיף. גידול מנגו בחממה, עשוי לתת מענה להבכרת הפרי. גידול בחממה טומן בחובו אתגרים גידוליים כולל פגיעה בפוריות, פגיעה בגודל פרי, חשיפת פרי לחום יתר ופגיעה בצבע הפרי. במו"פ בקעת הירדן, הוקמה חממה על חלק משטח מטע מנגו מזן "שלי". בחממה נלמדות השפעות הגידול בחממה ודרכי התמודדות עם בעיות גידוליות אליהן, נחשף.

מבוא

פרנסת מתיישבי בקעת הירדן מתבססת בעיקר על חקלאות. משימה ראשונה של מערכת ההדרכה הציבורית ומו"פ אזורי הינה הרחבת מיגוון הגידולים, הן גידולי המטע והן גידולי הירקות. גדול מנגו נבחן בעבר בבקעת הירדן ונכשל. מיגוון זנים מתקדם שפותח מאז ואגרוטכניקה חדשה פותחים בפנינו את האפשרות לבחינה מחודשת של גידול מנגו בבקעת הירדן. ב-2014 ניכנס לניבה, בבקעת הירדן מטע מנגו ראשון במושב נתיב הגדוד. כיום (2021), נטועים בבקעת הירדן למעלה מ-600 דונם מנגו. על רקע ירידה משמעותית בריווחיות גידול תמרים (ענף המטע הגדול בבקעת הירדן) והצלחה גידולית ושיווקית בגידול מנגו, מתוכננת הרחבת הנטיעות. ההצלחה השיווקית, העכשווית, של מנגו שגדל בבקעת הירדן בעיקר מהזנים "מאיה", "שלי" ובכמות קטנה יותר "עומר", מבוססת על פרי בכיר, שניקטף ומובחל מתחילת יוני, ומופנה לשוק מקומי, בתקופה בה אין בשוק המקומי פרי ממקור אחר. כניסת מטעים צעירים שכבר ניטעו לניבה והגדלת היקף הנטיעות, עשויים/עלולים להקטין את התמורות ממכירות בשוק המקומי בחלון הזמן העכשווי. עתיד הענף המנגו בבקעת הירדן מותנה בגיוון ושיפור הזנים, ביצוא וביכולת להקדים את מועד הקטיף. בנוסף, הפרי הגדל בבקעת הירדן, (ובערבה), חשוף למכות חום הפוגעות בפרי וגורמות לפסילתו משיווק.

מטרת המחקר

- בתוכנית זו אנו בוחנים את גידול המנגו בחממה, בתנאי בקעת הירדן. למחקר שתי מטרות:
1. בחינת גידול מנגו הנטוע בצפיפות, בחממה בהיבטים גידוליים וכלכליים, לקבלת פרי בכיר, בתנאי בקעת הירדן.
 2. בחינת השימוש בחממה ככלי להגנת הפרי מנזקי קרינת אור וחום.
- גידולי מטע בחממה בכלל ומנגו בפרט, מאופיין בקיצור כל שלבי הגידול, כשתוצאת הלוואי היא הקטנת הפרי וירידה במספר פירות באופן שמפחית את היבול לדונם. לגידול בחממה אפקטים שליליים נוספים, כמו פגיעה בצבע. להתמודדות עם פחיתה ביבול, מוצע נטיעה צפופה. האגרוטכניקה המוצעת, עשויה להבכיר את הפרי ובכך להאריך את עונת השיווק ובמקביל להגן על הפרי מנזקי קרינת אור וחום.

מהלך המחקר ושיטות העבודה

המטע המשמש לניסוי, ניטע ב 15 לספטמבר 2020 השתילים מזן "שלי" המורכב על כנת 13/1 ממשתלת דוד גבאי, כורזים, ניטעו בתעלות הזנה ברוחב 30 ס"מ ובעומק 30 ס"מ, מדופנות ביריעות PVC וממולאות בטוף (M10-8).

מרווחי הנטיעה הם: 2.75 X 5 (73 עצים לדונם, בשונה מהמרווח המקובל שהוא 5 X 3 - 66 עצים לדונם). 4 שורות של 130 מ', ס"ה נטוע 2.5 דונם.

עצי המטע הצעיר מתפתחים היטב, וכבר השנה, שלוש שנים לאחר הנטיעה, המטע מעוצב ומתוכנן לניבה חלקית ראשונה.

מבנה החממה, הוקם. וטרם כוסה בפוליאאתילן. הכוונה לכסות את המטע בסוף דצמבר 2023 או בתחילת ינואר 2024.

